

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 6Co/9/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7613205726
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viktória Midová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2016:7613205726.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viktórie Midovej a sudcov JUDr. Alexandra Husivargu a JUDr. Moniky Koščovej v právnej veci žalobcu: CD Consulting, s.r.o., so sídlom v Prahe, Politických vězňů 1272/21, Nové Město, Česká republika, IČO: 26 429 705, zastúpeného Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Grösslingova 4, IČO: 36 864 421, proti žalovanej: Q. U., K.. XX.X.XXXX, O. Q., O. XXX/X, v konaní o zaplatenie 234 € s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Spišská Nová Ves č.k. 6C/243/2013-89 zo dňa 12.10.2015

rozhodol:

P r i p ú š ť a späťvzatie žaloby o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne zo sumy 234 € od 12.5.2010 do zaplatenia, z r u š u j e rozsudok č.k. 6C/243/2013-89 zo dňa 12.10.2015 vo výroku o zamietnutí žaloby v tejto časti a konanie v tejto časti z a s t a v u j e .

V prevyšujúcej časti p o t v r d z u j e rozsudok.

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej len súd prvého stupňa alebo len súd) rozsudkom označeným v záhlaví zamietol návrh na uplatnenie pohľadávky podľa článku 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len Nariadenie), ktorým sa žalobca domáhal zaplatenia zmenkovej sumy vo výške 234 €, zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne zo sumy 234 € od 12.5.2010 do zaplatenia, zákonného úroku vo výške 6 % ročne zo zmenkovej sumy 234 € od 26.7.2010 do zaplatenia, zmenkovej odmeny vo výške 1/3 % zmenkovej sumy teda 0,78 € a náhradu trov konania na základe zmenky, ktorú vystavila žalovaná dňa 10.12.2009.

Zo zmenky predloženej žalobcom súd zistil, že listina je označená ako zmenka, vystavená v Spišskej Novej Vsi dňa 10.12.2009 s textom: „Zaplatím za túto zmenku pri predložení na rad Pohotovosť s.r.o., IČO : 35 807 598, Pribinova 25, 811 09 Bratislava. Do zmenky bola vpísaná suma 234 € a zmenkový úrok 0,25 % denne od 12.5.2010. Zo zmenky ďalej vyplýva: Splatné: Pohotovosť s.r.o., Pribinova 25, 811 09 Bratislava s doložkou „bez protestu“, „na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia“. Vystaviteľom bola žalovaná k číslu zmluvy XXXXXXXXXX. Na rube zmenky sa nachádza indosament (rubopis), ktorým bola zmenka prevedená na žalobcu.

Z exekučného spisu sp.zn. 5Er/67/2011 súd zistil, že dňa 7.2.2011 bola medzi veriteľom Pohotovosť s.r.o. a žalovanou ako dlžníčkou uzavretá zmluva o úvere č. 700500154, na základe ktorej bol žalovanej poskytnutý úver vo výške 150 € a žalovaná sa zaviazala zaplatiť požičanú sumu zvýšenú o príslušný poplatok vo výške 102 € v 6 mesačných splátkach po 42 €. Zistil, že v článku 14 Všeobecných podmienok

poskytnutia úveru je uvedená dohoda o vyplnení zmenky, podľa ktorej na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t.j. keď dlžník neuhradil včas štyri po sebe idúce splátky, prípadne uhradil len časť splátok, alebo neuhradil včas poslednú splátku alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatný celý dlh.

Po posúdení formálnych náležitostí zmenky v zmysle ust. § 75 zák. č. 191/1950 Sb. súd uplatnený nárok posúdil aj v súvislosti s právnou úpravou viažucou sa na ochranu spotrebiteľa, teda podľa ust. §§ 52 až 54 Občianskeho zákonníka a § 2,3 a 4 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a dospel k záveru, že dohoda o vyplnení zmenky, obsiahnutá vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru (čl. 14) je neplatná, lebo ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku. Táto dohoda je súčasťou dlhého textu, vyhotoveného drobným a hustým písmom, obsahujúcim množstvo právnej terminológie a množstvo zmluvných dojednaní, ktorých obsah nie je spotrebiteľ schopný v krátkom čase pochopiť a zväžiť a nevie vyhodnotiť riziko podpísania zmenkovej dohody. Obsah dohody o vyplnení zmenky žalovaná nemohla ovplyvniť a ani konkrétne znenie nebolo so žalovanou ako spotrebiteľom individuálne dojednané. Dohoda o vyplnení zmenky spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a to pre nezohľadnenie práv spotrebiteľa a umožnenie vymáhať plnenie bez posudzovania náležitostí zmluvy o úvere v zmysle spotrebiteľských predpisov. V dôsledku neplatnosti dohody o vyplnení zmenky nevzniklo právo na vyplnenie zmenky, a teda ani na plnenie z takto vyplnenej zmenky.

Z úverovej zmluvy a predloženej zmenky mal súd preukázané, že zmenka bola vyplnená v rozpore s ustanovením § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z.z., pretože úver bol poskytnutý vo výške 150 €, z ktorých 30 % predstavuje sumu 45 € a teda veriteľ mohol od žalovanej prijať zmenku vyplnenú maximálne na sumu 195 €. Keďže zmenka zabezpečovala nároky zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere a bola vyplnená v rozpore s ustanovením § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z., nie je možné z takejto zmenky uplatňovať právo v súdnom konaní. Ak teda predchodca žalobcu zabezpečoval spotrebiteľské úvery zmenkami v rozpore s cit. ustanovením, ide o úkon absolútne neplatný podľa § 39 Obč. zák., ktorá neplatnosť nastáva priamo zo zákona a súd k nej prihliada i bez návrhu z úradnej povinnosti. Navyše dohoda o vyplnení zmenky, obsiahnutá vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru je právnym úkonom obchádzajúcim zákon, pretože sa javí, že vystavením zmenky sa právny predchodca žalobcu snažil vyhnúť posudzovaniu platnosti úverovej zmluvy a aplikácii zákona o spotrebiteľských úveroch a tiež dodržaniu obligatórnych náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Zo všetkých uvedených dôvodov žalobu zamietol.

O trovách konania rozhodol v zmysle ust. § 142 ods. 1 O.s.p.. Žalobcovi náhradu trov konania nepriznal, pretože vo veci nebol úspešný a žalovaná nežiadala náhradu trov konania priznať.

Proti tomuto rozsudku v zákonnej lehote podal odvolanie žalobca z dôvodov podľa ust. § 205 ods. 2 písm. a/ v spojení s ust. § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p., § 205 ods. 2 písm. b/ O.s.p. a f/ O.s.p. a navrhol rozsudok zmeniť tak, že súd návrhu na uplatnenie pohľadávky v celom rozsahu vyhovie a prizná mu náhradu trov odvolacieho konania. Namietal, že súd vykonal dokazovanie listinami, pričom účastníci takéto dokazovanie nenavrhl. Súd mal vychádzať len zo skutočností tvrdených účastníkmi a vykonať len dôkazy navrhnuté účastníkmi. Žalobca predložil súdu ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, voči forme a obsahu ktorej zo strany žalovanej neboli vznesené žiadne námietky, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. Neboli splnené podmienky pre vykonanie iných dôkazov než navrhnutých účastníkmi konania v zmysle ust. § 120 ods. 1 O.s.p. V prejednávanej veci súd mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Predpokladom vydania rozsudku bolo výlučne predloženie originálu zmenky. Žalovaná mohla vzniesť námietky voči zmenke na základe článku 5 ods. 3 a ods. 6 Nariadenia, ak tak však neurobila, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté vzhľadom na uplatnenie koncentračnej zásady v zmysle Nariadenia. Súd sám nemôže vznášať voči zmenke námietky za žalovanú. Súd z vlastnej iniciatívy vykonal dokazovanie, preukazujúce charakter

žalovanej ako spotrebiteľa, pričom žalovaná sa tejto obrany žiadnym spôsobom nedomáhala, uplatnenú pohľadávku nerozporovala a svojím konaním ju prakticky uznala. Súd teda dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Poukázal ďalej na to, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu. Zmenka je pritom platná, je samostatným abstraktným záväzkom, neakcesorickej povahy, preto ju nie je možné podmieňovať inými okolnosťami než sú na zmenke uvedené. Prvostupňový súd sa pritom aplikáciou zákona 191/1950 Sb. nezaoberal, hoci predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový vzťah. Súd ignoroval ust. § 17 cit. zák., v zmysle ktorého odporca vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Keďže tak nemôže urobiť sám odporca, tým menej tak môže urobiť súd. Pokiaľ aj odporca vznesie námietky, je na ňom, aby ich oprávnenosť preukázal. Dôkazné bremeno teda spočíva na odporcovi a nie je možné ho preniesť na navrhovateľa. Nesúhlasil so záverom súdu, že dohoda o vyplňacom práve blanko zmenky by mala predstavovať neprijateľnú zmluvnú podmienku pri poskytovaní spotrebných (správne spotrebiteľských - poznámka odvolacieho súdu) úverov. Samotný zákon o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z.z. pripúšťal, aby na zabezpečenie nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase jej vyplnenia. Zákon zároveň nelimitoval použitie iba istého druhu zmeniek, a teda prípustné sú akékoľvek zmenky, akékoľvek doložky a zároveň aj blanko zmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve. Z uvedeného je zrejmé, že dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatná a nemohla byť neprijateľnou zmluvnou podmienkou ani v prostredí spotrebiteľských úverov, keďže právna úprava explicitne pripúšťala používanie blanko zmeniek.

Žalovaná sa k podanému odvolaniu nevyjadrila.

Žalobca v odvolacom konaní zobral čiastočne späť návrh na začatie konania v časti o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne a navrhol konanie v tejto časti zastaviť.

Žalovaná proti čiastočnému späťvzatiu nemala námietky (§ 101 ods. 3 O.s.p.).

Krajský súd v Košiciach v zmysle ust. § 208 O.s.p. rozhodol o pripustení čiastočného späťvzatia žaloby o zaplatenie zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne zo sumy 234 € od 12.5.2010 do zaplatenia, zrušil rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v tejto časti a konanie zastavil.

Predmetom odvolacieho konania tak zostal rozsudok v celej prevyšujúcej časti, ktorým bola žaloba zamietnutá (ďalej len rozsudok) a súvisiaci výrok o trovách konania.

Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd prejednal odvolanie žalobcu ako podané včas oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné, bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 214 ods. 2 O.s.p. v rozsahu danom ust. § 212 ods. 1, 3 O.s.p. a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 205 ods. 2 písm. a/, b/, f/ O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nie je možné vyhovieť.

Rozsudok je vo výroku vecne správny, preto ho odvolací súd v zmysle ust. § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 27.6.2016 o 13.30 hod. v pojednávacej miestnosti č. dv. 202, 2. poschodie, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli zverejnené dňa 21.6.2016 na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach v zmysle ust. § 156 ods. 1, 3 O.s.p.

Žalobca namieta odvolacie dôvody podľa ust. § 205 ods. 2 písm. a/ v spojení s ust. § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p., podľa ust. § 205 ods. 2 písm. b/ a f/ O.s.p., t.j. v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p., konkrétne účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolací súd v prejednávanvej veci dospel k záveru, že tieto odvolacie dôvody nie sú naplnené.

Súd prvého stupňa vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu a náležite zistil skutkový stav, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ust. § 132 O.s.p., z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, na zistený skutkový stav aplikoval ustanovenia správnych predpisov a tieto aj správne vyložil, pričom nebola zistená žiadna vada, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, preto odvolací súd jeho rozsudok ako vecne správny podľa ust. § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

Žalobca v odvolaní argumentuje skutočnosťami uvádzanými už v konaní pred súdom prvého stupňa, s ktorými sa súd náležite a správne vypořiadal pri rozhodovaní vo veci, a preto jeho odvolacie námietky nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku.

Z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa je zrejmé, že súd založil svoje rozhodnutie o zamietnutí žaloby na zistení, že dohoda o vyplnení zmenky, obsiahnutá vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a teda je neplatná, na jej základe nemohlo preto dôjsť k vyplneniu zmenky a následne ani nemohlo z takto vyplnenej zmenky (na základe neplatnej zmenkovej dohody) vzniknúť právo na akékoľvek plnenie. Z neplatnej dohody nie je preto možné priznať žalobou uplatnené zmenkové nároky. Žalobu zamietol aj z dôvodu, že zmenka bola vyplnená v rozpore s ust. § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene zákona o obchodnej inšpekcii v znení účinnom do 31.12.2010, teda aj v čase uzavretia úverovej zmluvy (ďalej len zákon č. 258/2001 Z.z.) a z takejto zmenky preto nemožno uplatňovať právo v súdnom (ani inom) konaní.

S týmto záverom sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje a v tomto smere poukazuje na dôvody napadnutého rozsudku, s ktorými sa stotožňuje a na tieto odkazuje (§ 219 ods. 2 O.s.p.).

Na zdôraznenie správnosti tohto záveru odvolací súd uvádza nasledovné :

Dňa 20.10.2015 prijalo občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu SR a obchodnoprávne kolégium Najvyššieho súdu SR spoločné stanovisko k postupu súdov nižšieho stupňa vo veciach návrhov s uplatneným právom zo zmenky vo vzťahu k ochrane spotrebiteľa v nasledujúcom znení :

I. Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že :

1. pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ;
2. pokiaľ súd nevzhladne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúcich ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.

Stanovisko je uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 8/2015 pod číslom 93.

Z vyššie citovaného stanoviska vyplýva, že ak vystaviteľom zmenky je spotrebiteľ, čo nepochybne bolo preukázané aj v prejednávanej veci, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená, v danom prípade zákon 258/2001 Z.z. v znení účinnom ku dňu 10.12.2009.

Takto postupoval aj súd prvého stupňa, keď po zistení, že žalovaná uzavrela s právnym predchodcom žalobcu zmluvu o spotrebiteľskom úvere, súčasťou ktorej je aj dohoda o vyplnení zmenky (článok 14

Všeobecných podmienok poskytnutia úveru), skúmal (ne)platnosť tejto dohody o vyplňovacom práve z hľadiska jej súladu so zákonom 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom od 1.1.2008 do 31.12.2010.

V zmysle ust. § 4 ods. 6 zákona 258/2001 Z.z. v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky.

Neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa priechi dobrým mravom (§ 39 Obč. zák.).

Z článku 14 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktoré sú súčasťou zmluvy o úvere uzavretej medzi účastníkmi konania, je zrejme nasledovné znenie dohody o vyplnení zmenky: „Na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najneskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t.j. keď dlžník neuhradí včas štyri po sebe idúce splátky, prípadne uhradí len časti splátok alebo neuhradí včas poslednú splátku alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatným celý dlh.

Okrem dôvodov, pre ktoré súd prvého stupňa považoval vyššie uvedenú dohodu za neprijateľnú zmluvnú podmienku, na ktoré odvolací súd odkazuje a na tomto mieste ich neopakuje, odvolací súd dopĺňa, že vyššie uvedená dohoda umožňuje vyplniť zmenkovú sumu vo výške všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky, čo je v priamom rozpore s obmedzením vyplývajúcim z citovaného zákonného ustanovenia § 4 ods. 6, podľa ktorého zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Nepochybne takáto dohoda je v neprospech spotrebiteľa, lebo mala zabezpečiť nároky v širšom než zákonom rozsahu

V tejto časti (oddeliteľnej od ostatného obsahu zmluvy) je teda zmluva, t.j. dohoda o vyplnení zmenky v rozpore s ust. § 4 ods. 6 zákona 258/2001 Z.z., a teda neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka, preto súd prvého stupňa rozhodol vecne správne, ak zmenkové nároky zo zmenky vyplnenej na základe neplatnej dohody o vyplnení zmenky žalobcovi nepriznal.

Správny je aj záver súdu prvého stupňa, že zmenka bola vyplnená v rozpore s ust. § 4 ods. 6 zák. 258/2001 Z.z., pretože vychádzajúc z poskytnutého úveru 150 € mohla byť vyplnená na zmenkovú sumu maximálne 195 € (150 € + 30 % príslušenstvo), pričom zmenka bola vyplnená na sumu 234 € a takto vyplnenú zmenku veriteľ (Pohotovosť s.r.o. ako právny predchodca žalobcu) nesmel prijať a ani ďalej postúpiť na žalobcu.

Práva uplatnené zo zmenky vyplnenej v rozpore s ust. § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z.z. sú uplatnené v rozpore so zákonom i s dobrými mravmi, a preto ich nemožno žalobcovi priznať.

K ďalším odvolacím námietkam žalobcu odvolací súd uvádza nasledovné :

V zmysle ust. § 120 ods. 1 O.s.p. účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy ako navrhnú účastníci, ak ich vykonanie je nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

Z vyššie citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, avšak o tom, ktoré z označených dôkazov budú vykonané, rozhodne súd. Nejde pritom o svojvoľu súdu, ale o zabezpečenie hospodárnosti a efektívnosti súdneho konania, t.j. vykonávanie dôkazov na preukázanie skutočností, ktoré sú relevantné z hľadiska rozhodnutia vo veci. Okrem dôkazov navrhnutých účastníkmi konania môže súd vykonať aj iné dôkazy, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Súd teda nie je obmedzený pri vykonávaní dôkazov iba možnosťou vykonať dôkazy navrhnuté účastníkmi, ale môže vykonať aj ďalšie dôkazy, ak je to pre rozhodnutie vo veci nevyhnutné a tieto si môže zabezpečiť aj sám.

V prejednávanej veci bol takýto postup nevyhnutný pre rozhodnutie vo veci, pričom Občiansky súdny poriadok je subsidiárne využiteľný aj v prípade konaní podľa Nariadenia a postup súdu v zmysle § 120 ods. 1 tretej vety O.s.p. bol teda dôvodný. Vychádzajúc z citovaného stanoviska č. 93/2015 v bode I.1 bolo povinnosťou súdu vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci ex offa zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ. Vzhľadom na vedomosť súdu z iného súdneho konania, že žalobcom predložená zmenka zabezpečuje nároky zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, postupoval súd prvého stupňa v súlade s ust. § 120 ods. 1 Obč. zák., keď si zabezpečil listinné dôkazy, z ktorých mohol posúdiť jednak platnosť úkonu, v ktorom má nárok základ (úverovej zmluvy), ale aj platnosť samotnej dohody o vyplňovacom práve, ktorá bola podkladom pre vyplnenie zmenky ako dôkazu predkladaného žalobcom na preukázanie svojho nároku. Keďže súd na základe vykonaného dokazovania spoľahlivo zistil, že na strane žalovanej ide o spotrebiteľa, poskytol žalovanej ex offa ochranu, keď žalobou uplatnený nárok skúmal aj z hľadiska jeho (ne)súlady s normami na ochranu spotrebiteľa (§ 52 až 54 Obč. zák. a zák. č. 258/2001 Z.z.), a ak za tým účelom vykonal dôkazy, ktoré účastníci nenavrhli, nemožno mu vytýkať porušenie práva na spravodlivý proces.

Pokiaľ ide o odvolaciu námietku, v zmysle ktorej súd prvého stupňa nerešpektoval ust. § 17 zák. č. 191/1950 Sb. a v ktorej žalobca vytýkal súdu, že hoci sama žalovaná nemohla vzniesť kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, urobil tak súd sám, odvolací súd uvádza, že rigidná aplikácia ust. § 17 zák. č. 191/1950 Sb. by spôsobila spotrebiteľovi neprimerané ťažkosti pri až následnom možnom domáhaní sa ochrany svojich práv (ust. § 17 cit. zákona obsahuje úpravu, podľa ktorej kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka). Prijatie výkladu smerujúceho k povinnosti spotrebiteľa bez výhrad uspokojiť veriteľa - nadobúdateľa indosovanej zmenky a až následne ho žalovať o náhradu škody, s povinnosťou v takomto konaní dokazovať, že nadobúdateľ zmenky konal vedome na škodu dlžníka, by v konečnom dôsledku viedlo k prenosu povinností na spotrebiteľa spôsobom, ktorý je podľa právnej úpravy ochrany spotrebiteľa neprijateľný. V prípade v záveru, že pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky súd nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, či zhodnotiť platnosť zmenky samotnej, išlo by o neprijateľné zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity (viď odôvodnenie vyššie citovaného stanoviska č. 93/2015).

Napriek skutočnosti, že žalovaná v konaní výslovne nenamietla, že zmenka je neplatná, súd správne skúmal jej platnosť, vychádzajúc zo záveru, že princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ (právo patrí bdelym) v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. Uvedené opakovane skonštatoval Najvyšší súd Slovenskej republiky (uznesenie zo 16. januára 2013 sp. zn. 6MCdo/9/2012, z 21. marca 2012 sp. zn. 6Cdo/1/2012 a uznesenie sp. zn. 5Cdo/61/2012). Aj v prípade tohto princípu platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov, realite praktického života odporuje požiadavka podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov spotrebiteľmi. Na túto vec sa vzťahuje viacero právnych predpisov (Občiansky zákonník, zákon o ochrane spotrebiteľa, zákon o spotrebiteľských úveroch, zákon o zmenkách), pričom je nepochybné, že vzhľadom na rozsiahlosť a dynamickosť právnej úpravy spotrebiteľ nemôže dokonale poznať každý z vyššie uvedených zákonov. Neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Účelom spotrebiteľského práva je poskytnúť spotrebiteľovi ochranu v prípadoch, keď môže dodávateľ zneužiť neinformovanosť spotrebiteľa tým, že do zmluvy zakomponuje zmluvné podmienky, ktoré sú v neprospech spotrebiteľa. Úlohou súdu je v takýchto prípadoch ex offa skúmať prijateľnosť zmluvných podmienok a v prípade, že sú neprijateľné, zabezpečiť rýchlu a účinnú ochranu spotrebiteľa.

Aj v zmysle rozsudku Európskeho súdneho dvora sp. zn. C-419/2001 zo 14.3.2013 (Česká sporiteľňa, a.s. proti Geraldovi Feichterovi) samotný Európsky súdny dvor v konaní pri uplatnení práva zo zmenky z úradnej moci skúmal postavenie odporcu ako spotrebiteľa. Podľa záverov tohto rozhodnutia napriek tomu, že v danom prípade sa jedná o vzťah uplatnený na základe zmenky ako abstraktného cenného papiera, je povinnosťou súdu skúmať postavenie odporcu ako spotrebiteľa.

Ust. § 17 zák. č. 191/1950 Sb. neustanovuje výslovne, kto a aké námietky uplatňovať môže, ale kedy ich uplatňovať nemôže. Záver, kto a kedy ich uplatňovať môže, tak z tohto ustanovenia vyplýva len a contrario (Kovařík Z.: Zákon směneční a šekový. Komentář, C.H.BECK 2014, str. 96). Citované ustanovenie tak výslovne nezakazuje, aby súd na kauzálné námietky prihliadal ex offo. To je dôležitá aj z hľadiska práva Európskej únie. Súdny dvor sa vo viacerých rozsudkoch týkajúcich sa smernice 93/13/EHS vyslovil, že národný súd musí mať možnosť skúmať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách ex offo, neskôr vyslovil, že ich musí skúmať ex offo a že odporuje európskemu právu, ak ich súd nemôže skúmať a limine (t.j. ak ich môže skúmať len ex post). V takýchto prípadoch musí národný súd vykladať národné procesné i hmotné právo konformne s právom EÚ.

Ani samotné Nariadenie neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by zakazovalo alebo neumožňovalo súdu skúmať kauzálny vzťahy, na ktorých krytie je zmenka určená. Článok 7 ods. 3 Nariadenia hovorí, že súd v prípade pasivity žalovaného „vydá rozsudok“ nehovorí, že žalobe musí vyhovieť.

Z uvedeného plynie, že nič nebráni súdu, aby ex offo skúmal, či základom zmenky je spotrebiteľská zmluva a či táto zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky.

V slovenskom právnom poriadku navyše platí ust. § 5b zák. č. 250/2007 Z.z., ktoré ukladá orgánu rozhodujúcemu o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliadať aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával.

V čase rozhodovania odvolacieho súdu (od 23.12.2015) je účinný zákon č. 438/2015 Z.z., ktorým sa zmenil a doplnil aj zákon 191/1950 Sb. zmenkový a šekový v znení zák.č. 659/2007 Z.z. a č. 492/2009 Z.z.

V zmysle ust. § 17 ods. 2 zák. 191/1950 Sb. v znení zák. č.438/2015 Z.z. v konaní, v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky, sa z úradnej povinnosti prihliada na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa ods. 1 ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky mohol uplatniť, ak jeho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že v prípade tzv. spotrebiteľských zmienok povinnosťou súdu je ex offo prihliadať na námietky, ktoré by mohol vzniesť spotrebiteľ, a to aj v prípade, že sa ich sám nedovoľáva. Táto povinnosť súdu je výslovne zákonom upravená, pričom vyššie citované ustanovenie má procesnoprávny charakter, lebo upravuje procesnú činnosť súdu a vzťahuje sa teda aj na konania začaté na súde pred účinnosťou novely zák. č. 438/2015 Z.z. vzhľadom na chýbajúce prechodné ustanovenia zák. 438/2015 Z.z. k úprave účinnej od 23.12.2015. Procesná norma odo dňa nadobudnutia svojej účinnosti pôsobí na všetky živé spory prebiehajúce na súdoch, za situácie, že zákonodarca nestanovil osobitný (intertemporálny) režim.

K odvolacej námietke žalobcu o prekvapivosti napadnutého rozsudku vzhľadom na skutočnosť, že žalovanou uplatnený nárok nebol popretý odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že už z uznesenia Krajského súdu v Košiciach v tejto veci č.k. 3NCb/157/2013-17 zo dňa 24.6.2013, ktorým súd rozhodoval o námietke nepríslušnosti, vyplýva povinnosť súdu posudzovať platnosť zmenky aj podľa zákona o spotrebiteľských úveroch a prednostne posudzovať uplatnený nárok podľa spotrebiteľského práva. Už z tohto uznesenia žalobcovi bolo teda zrejmé, že ním uplatnený nárok sa nebude posudzovať iba podľa zákona zmenkového a šekového, ale aj podľa noriem na ochranu spotrebiteľa a tento záver vyplynul aj z uznesenia Krajského súdu v Košiciach č.k. 6Co/749/2014-67 zo dňa 30.7.2015 a v ďalšom konaní mal možnosť vyjadriť sa ku všetkým súdom vykonaným dôkazom vrátane tých, ktoré si súd sám zabezpečil za účelom súdneho prieskumu uplatneného nároku z hľadiska jeho súladu s normami na ochranu spotrebiteľa. Okrem toho žalobca mal možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom na pojednávaní dňa

12.10.2015, na ktoré bol riadne a včas predvolaný a z neúčasti na ktorom sa ospravedlnil, pričom nepožiadaval z dôležitého dôvodu o jeho odročenie.

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov sú odvolacie námietky žalobcu nedôvodné a nespôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, z ktorého dôvodu odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa ust. § 219 O.s.p. potvrdil.

O trovách celého konania bolo rozhodnuté podľa ust. § 224 ods. 1,2 v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 2 prvej vety O.s.p.. Žalobca bol v konaní neúspešný, a to aj v časti, v ktorej došlo k zastaveniu konania, keďže zaviniť zastavenie konania späťvzatím žaloby, nemá preto právo na náhradu trov konania, úspešnej žalovanej trovy konania nevznikli, preto odvolací súd účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach jednohlasne (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z.z.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.